

Edsbyn & Alfta
Ovanåkers kommun

Trafiksäkerhetsbedömningar för skolskjuts i Ovanåkers kommun

Elever i förskoleklass, grundskola, grundsärskola och gymnasiesärskola

Antagna av Barn- och utbildningsnämnden den 2019-12-10.

Detta dokument är en bilaga till Ovanåkers kommuns skoskjutsreglemente, och redovisar kommunens ställningstagande när det gäller ansvarsförhållandet under elevers förflyttning mellan bostad och skola.

Ansvarig för att dokumentet är aktuellt och att aktuell version publiceras på intranätet och i förekommande fall på kommunens webbplats: Skolskjutshandläggare.

Aktualitetskontroll gjord: 2020-04-16

Innehåll

Elever i förskoleklass, grundskola, grundsärskola och gymnasiesärskola	1
1. Sammanfattning	4
2. Ansvarsförhållanden	4
2.1 Mellan hemmet och skolan eller på- och avstigningsplats	4
2.2 Under skolskjutstransporten	5
2.3 Under schemalagd eller annan reglerad skoltid	5
2.4 Periodisk eller tillfällig indragning av skolskjuts	6
2.5 Barnens utrustning	6
2.6 Kompetens hos chaufför av skolskjutsfordon	6
2.7 Rapport och tillbud	6
2.8 Sittplats i upphandlad skolskjuts	6
3. Bedömningskriterier	7
3.1 Trafikfarliga vägar	7
3.2 Snö och halka – väghållningskvalité	8
3.3 Vägar inom tätbebyggt område	8
3.4 Vägar med separerad gång- och cykeltrafik	8
3.5 Mörka gator och vägar eller socialt otrygga platser	8
3.6 Trafikintensitet eller uppmätta trafikflöden	8

1. Sammanfattning

Begreppet skolskjuts omfattar både resor med särskilt upphandlad skolskjuts, självskjuts och resor med allmän kollektivtrafik. Dessa riktlinjer redovisar kommunens ställningstagande när det gäller ansvarsförhållandet under elevers förflyttning mellan bostad och skola.

Ovanåkers kommun utför trafiksäkerhetsbedömningar i samband med skolskjutsplaneringen. Bedömningarna utgår från att föräldern eller vårdnadshavaren alltid har ett ansvar för sitt barn på väg till och från skolan samt till och från skolskjutshållplatsen. På de vägar och delsträckor där Ovanåkers kommun bedömer att det finnas en förhöjd risk tar kommunen en del av ansvaret och planerar en skolskjuts genom att till exempel hämta och lämna eleven närmare hemmet och/eller lämna eleven på rätt sida av vägen.

2. Ansvarsförhållanden

Trafikverket har det övergripande nationella ansvaret för trafiksäkerheten. Kommunen, skolan, transportören, föräldrar och eleven har också ett gemensamt ansvar för detta.

Vårdnadshavare har alltid ansvar för barnen på väg mellan hemmet och skolan. Om barnet har upphandlad skolskjuts tar kommunen över ansvaret från det att barnet kliver ombord på skolskjutsfordonet på väg till skolan. Kommunens ansvar slutar när barnet åter efter skoldagen kliver ur skolskjutsfordonet.

I de fall som eleven vid hemfärden väljer att stiga ur bussen på annan plats än den överenskomna övergår som huvudregel ansvaret åter till vårdnadshavare. Vårdnadshavare har också ansvar för elev som åker till eller från skolan med kollektivtrafik. Ovanåkers kommun, elevens skola, transportören, vårdnadshavaren och eleven har således var och en för sig ansvar för olika delar av elevens skolväg.

2.1 Mellan hemmet och skolan eller på- och avstigningsplats

Vårdnadshavaren har ansvaret för eleven mellan hemmet och fram till det eleven antingen stigit på sin upphandlade skolskjuts eller när eleven på överenskommen tid kommer till skolan. Föräldrarna förutsätts svara för att barn förbereds och tränas på att klara sin skolväg på ett så säkert sätt som möjligt i enlighet med föräldrabalken (SFS1949:381) 6 kap 2§. Det kan innebära att barnet måste följas till skola eller hållplats, under så lång tid som det behövs för att barnet ska klara att gå till skolan eller hållplatsen på egen hand.

Vårdnadshavarna ansvarar också för att eleven följer gällande överenskommelser, ordningsregler och trafikregler enligt trafikförordningen (SFS 1998:1 276). Om elev missat sin upphandlade skolskjuts till skolan är det föräldern som har ansvaret för att eleven kommer till skolan. Endast i de fall elev, på grund av undervisning missat sin upphandlade skolskjuts från skolan, är det skolans skyldighet att ordna för elevens transport till den bestämda hållplatsen eller uppsamlingsplatsen.

Trafiksäkerhetsfrågor och problem som kan relateras till skolvägen mellan hemmet och hållplats hänvisas till Ovanåkers kommuns skolskjutshandläggare.

Transportören och chauffören ansvarar för att eleven i samband med upphandlad skolskjuts stiger på och av på den av Ovanåkers kommun anvisade hållplatsen eller uppsamlingsplatsen.

Ordningsfrågor och problem som kan relateras till på- eller avstigning ska i första hand lösas mellan skolan, vårdnadshavare och transportör. För frågor som eventuellt kan kvarstå kring trafiksäkerhet på hållplatsen hänvisas till Ovanåkers kommuns skolskjutshandläggare. Ovanåkers kommun ansvarar efter samråd med väghållaren för att hållplatsen eller uppsamlingsplatsen har en acceptabel säkerhet.

2.2 Under skolskjutstransporten

Under skolskjutstransporten är det transportören och chauffören som ansvarar för att gällande trafikbestämmelser och ordningsregler följs. Chauffören är skyldig att underrätta skolan om ordnings- eller säkerhetsproblem som eventuellt uppstår under transporten. Eventuella problem ska lösas mellan transportören, föraren, skolan, vårdnadshavarna och elev. Transportören eller chauffören informerar Ovanåkers kommun vid behov.

2.3 Under schemalagd eller annan reglerad skoltid

När eleven anländer till skolan med upphandlad skolskjuts, är det skolan som tar över ansvaret för eleven. Skolans ansvar gäller från det att eleven stigit ur skolskjutsen fram till dess eleven åter kan gå ombord på skolskjutsen. Skolans tillsynsansvar innebär inte en skyldighet att sysselsätta eleven i väntan på hemtransport.

Skolan har i samråd med transportör ett ansvar för att utforma hållplatserna vid skolan, på ett sådant sätt att eleven på ett enkelt och säkert sätt kan hitta rätt buss.

2.4 Periodisk eller tillfällig indragning av skolskjuts

Upphandlad skolskjuts körs endast om vägen är av godtagbar kvalitet, så att normal hastighet och rimliga körtider kan hållas utan onödig risk för skador. Om vägunderhållet eftersätts kan skolskjutsentreprenören efter samråd med beställaren ställa in skolskjutsen. Skolskjuts kan även ställas in på väg eller del av väg under fastställd tidsperiod, till exempel under vinterhalvåret på grund av återkommande framkomlighetsproblem. Beställaren kan vid sådant tillfälle besluta om ett ny tillfällig hållplats.

Vid dessa och liknande skäl för inställd skolskjuts, kan elevens gångväg tillfälligt bli längre än vad som tidigare planerats av beställaren.

Ersättningskjuts erbjuds normalt inte till elev när pågående planerat underhållsarbete stör framkomlighet på den normalt anvisade skolvägen. I ett sådant fall övertar vårdnadshavaren ansvaret för elevens transport mellan hemmet och skolan. Ovanåkers kommun ska informera vårdnadshavare om inställd skolskjuts.

2.5 Barnens utrustning

Vårdnadshavare bör ta ansvar för att barnet förses med en reflexväst, reflexer eller har med sig en ficklampa under den mörkare delen av året.

2.6 Kompetens hos chaufför av skolskjutsfordon

Varje chaufför som utför skolskjutsning ska enligt gällande avtal ha tillräcklig kunskap om entreprenörens uppdrag för att utföra skolskjuts för Ovanåkers kommun. Chauffören ska dessutom alltid bemöta eleverna på ett trevligt och korrekt sätt.

2.7 Rapport och tillbud

Entreprenör ska, i enlighet med gällande avtal, meddela alla incidenter samt olyckor till beställaren snarast efter inträffad händelse.

2.8 Sittplats i upphandlad skolskjuts

Alla elever som beviljats upphandlad skolskjuts ska ha egen sittplats i skolskjutsfordonet. Alla elever som färdas i ett fordon som är utrustat med bilbälten ska använda en sittplats som är försedd med bilbälte, samt använda bilbältet på rätt sätt.

3. Bedömningskriterier

Trafiksäkerhet är ett relativt begrepp som också är svårt att väl definiera. En utgångspunkt för alla trafikanter måste vara att inte behöva känna oro för att drabbas av en trafikolycka.

Beroende på vår ålder är vi också olika mottagliga för de budskap eller signaler som skapas av trafikmiljön och den passerande trafiken. Särskilt utsatta i detta sammanhang är barn på grund av storlek, olika mognadsgrad och utveckling. Under den mörkare årstiden ökar svårigheten för både bilister och oskyddade trafikanter. För att kompensera en sämre eller en nedsatt sikt är det självklart att bilister bör sänka sin hastighet för att kunna behålla kontrollen på sitt fordon. För gångtrafikanten borde reflexer och lampor vara en lika självklar utrustningsdetalj som kan göra den egna vistelsen i mörka trafikmiljöer mer trafiksäker. I skolskjutsförordningen sägs att skolskjuts, tidsplaner och färdvägar ska ordnas så att kraven på trafiksäkerhet tillgodoses.

Kraven på trafiksäkerhet behöver också beaktas när eleverna vistas på en väg eller i samband med av- och påstigning på en hållplats.

3.1 Trafikfarliga vägar

Det är sannolikt inte möjligt att fastställa någon enskild faktor som direkt ger tolkningen om att en väg kan anses vara trafikfarlig. Om den högsta tillåtna hastigheten är som mest 90 km/timmen, är det i sig inte ett tillräckligt skäl för att vägen ska definieras som trafikfarlig.

Trafikmängden och även typ av fordon är inte heller unika parametrar som direkt kan innebära att en väg blir klassificerad som trafikfarlig. Vägbredd, förekomst av hållplatser och vägren, belysning, avsaknad av separat gång- och cykelbana eller dålig sikt kan var för sig inte leda till att en väg bedöms som trafikfarlig.

Alla vägar kan upplevas trafikfarliga. Det är viktigt att försöka utreda om och var det finns en förhöjd risk för att en trafikolycka kan inträffa. Inom ett tätbebyggt område finns oftast ett eller flera alternativ till den stora och mest trafikerade genomfartsvägen. Inom tätbebyggda områden finns därför normalt en möjlighet att välja en mindre farlig väg mellan hemmet och skolan. Ofta leder ett sådant vägval till en längre sträcka mellan hem och skola.

Trafiksituationen på landsbygden avviker oftast från de förutsättningar som gäller inom en tätort eller ett tätbebyggt område. De större vägarna, där Vägverket är väghållare och övriga vägar på landsbygden, har oftast en annan standard och utrustning än de gator och vägar som finns inom ett tätbebyggt område. Gatubelysning, trottoar eller separerade gång- och cykelvägar förekommer sällan på landsbygdsvägar. Denna något sämre eller lägre kvalitet på vägens utformning bör betraktas vara normalstandard för de flesta vägar som är belägna utanför kommunens olika tätbebyggda områden

3.2 Snö och halka – väghållningskvalité

Vårdnadshavares ansvar för det egna barnets skolväg gäller oberoende av väder eller årstid. Deras ansvar gäller således även vinterperioden då vägarna ibland kan behöva snöröjas eller halkbekämpas.

På det statliga vägnätet ansvarar Trafikverket för väghållningen. För vägar som inte är statliga ansvarar Ovanåkers kommun respektive enskild väghållare.

Eftersom snö och halka endast förekommer under en begränsad del av året, förutsätter bedömning av en vägs trafiksäkerhet att respektive väghållare har en ordnad och välskött vinterväghållning. Enbart det skäl att det finns snö på en väg innebär inte att en väg ska klassificeras som trafikfarlig. Om trafiksäkerheten nedsätts avsevärt kan detta innebära att elev under en begränsad tid kan ansöka och ges rätt till skolskjuts.

3.3 Vägar inom tätbebyggt område

Väg som är belägen inom ett tätbebyggt område ska, som utgångspunkt för en bedömning av trafikolycksrisken, värderas som att den saknar en förhöjd risk för att en trafikolycka ska inträffa.

3.4 Vägar med separerad gång- och cykeltrafik

Om det längs en väg finns en separat gång- och cykelväg ska detta i normalfallet värderas som att det inte föreligger någon förhöjd risk för att en trafikolycka kan inträffa.

3.5 Mörka gator och vägar eller socialt otrygga platser

Under den mörkaste delen av året kan en del trafikanter som går eller cyklar i mörka eller dåligt upplysta trafikmiljöer ibland uppleva en social otrygghet. Denna otrygghet ska inte förknippas med någon förhöjd risk för att en trafikolycka kan inträffa. En del elever upplever sannolikt en sådan skolväg i viss mån även som otäck. För denna typ av väg gäller föräldraansvaret. Mörka gator och vägar som upplevs som socialt otrygga platser är således inte att anse som en plats med en förhöjd risk för en trafikolycka.

3.6 Trafikintensitet eller uppmätta trafikflöden

Antalet passerande fordon på en väg är en faktor som påverkar om trafikanter tycker en väg är säker eller inte. Uppfattningen att ju fler bilar som åker på en väg, ju farligare är trafikmiljön. Ibland är det så att en väg med en mycket stor biltrafik ofta har en god trafiksäkerhetsstandard.

För att bedöma hur en oskyddad trafikant uppfattar trafiken är det viktigt att trafiken under den aktuella tiden som vägen måste användas som skolväg beräknas. Trafikverket gör trafikräkningar och utifrån dessa bedöms trafikintensiteten. Trafikräkningen ger normalt antalet passerande fordon per dygn. På vägar med få bilar finns det oftast en trafiktopp i samband med skolstart och vid skolslut. Vid en individuell bedömning ska således den trafik som eleven utsätts för, ingå som värdemätare när trafikriskerna analyseras för den enskilda eleven.